

INTRESSEBEVAKNINGSFULLMAKT TESTAMENTE

Karl-Wilhelm Lindgren
vicehäradshövding, Ålandsbanken

Intressebevakningsfullmakt

Intressebevakningsfullmakt

- Lagen om intressebevakningsfullmakt trädde ikraft år 2007
- Statistik:
 - 32 000 personer är registrerade som ställda under intressebevakning
 - 4 500 intressebevakningsfullmakter registrerade
 - kommer att öka
 - rättspraxis får man vänta på

Intressebevakningsfullmakt – vad talar vi om?

- Jag
 - har en pålitlig person som kan sköta om mina ärenden som jag inte längre klarar av själv
 - kan själv bestämma vem som tar ansvar över mina privata angelägenheter som ekonomi och hälsa
 - kan själv definiera de frågor som fullmakten gäller
- Fullmakten
 - träder ikraft först OM den behövs
 - i original fastställs av magistraten
 - fastställs med stöd av ett läkarutlåtande.

Formkrav

- skriftlig;
- undertecknad; och
- samtidigt bevitnad av två ojäviga vittnen som är medvetna om att det rör sig om en intressebevakningsfullmakt

- syftet med fullmakten
- fullmaktsgivare
- den befullmäktigade

Intressebevakningsfullmakt

Ger man upp sin rätt?

- Fullmakten gäller endast uppgifterna som framgår ur fullmakten
- Begränsar inte automatiskt rättshandlingsförmågan
- Endast förmyndarverksamheten kan begränsa rättshandlingsförmågan
- Den befullmäktigade kan inte överta fullmaktgivarens egendom

Ändamålet

Jag befullmäktigar någon att företräda mig

- 1) i frågor som gäller min egendom och andra ekonomiska ärenden; samt
- 2) i sådana personliga frågor vars innebörd jag inte förstår då fullmakten ska användas

Ekonomiska ärenden

- Gäller i första hand egendom och ekonomiska ärenden
 - bankärenden
 - förmögenhetsförvaltning
 - skatter
- Bred tolkning
 - t.ex. näringsverksamhet, generationsskifte
 - lagen utgör ramarna
- För fastigheter krävs explicit befullmäktigande
 - om ej omnämnt ansökningsärende

Vederlagsfria överlåtelser

- Absolut förbud att skänka bort egendom som tillhör huvudmannen
- Förutsättningar för gåvor
 - tydliga instruktioner i fullmakten
 - ersättare vid intressekonflikt
 - snäv tolkning
 - *fullmaktgivarens intresse*
- Gåvomottagare kan inte med stöd av fullmakt göra anspråk på gåva
 - *fullmaktgivarens intresse*

Ärenden som berör fullmaktsgivarens person

- Personliga frågor vars innebörd fullmaktsgivaren inte förstår då fullmakten ska användas
 - vårdfrågor
 - boende
- Fullmaktsgivaren förståelse av situationen avgörande
 - t.ex. vid en flytt ska man vid behov höra personen
- I ärenden av särskilt personlig natur saknas behörighet, t.ex.:
 - samtycka till äktenskap eller adoption
 - erkänna faderskap eller godkänna ett erkännande av faderskap
 - upprätta eller återkalla ett testamente

Den befullmäktigade

- Träder istället för fullmaktsgivaren
 - kan inom sin befogenhet återkalla andra fullmakter
 - kan tillåta fullmaktsgivarens rättshandlingar
- Ingen plikt att ställa upp
- Fysisk person en juridisk person kan inte utses till intressebevakare
- Flera befullmäktigade – klart definierade uppgifter
- Befullmäktigade i andra hand samt vid behov ersättare utanför familjen

Fastställande av fullmakt

- fullmakten träder i kraft först när magistraten har fastställt den
- fullmäktigen kan begära fastställande när fullmaktsgivaren har blivit oförmögen att sköta sina ärenden.
- fullmakt i original och **läkarintyg** över fullmaktsgivarens hälsotillstånd
- fullmäktigen ska i början av sin verksamhet lämna in en förteckning över de fullmaktsgivarens tillgångar och skulder som fullmakten ger fullmäktigen rätt att sköta.

Återkallande av fullmakt

- Tiden **innan** fastställande
 - fritt att återkalla
 - ta tillbaka den fysiska fullmakten
 - förstöra fullmakten
 - ny ersättande fullmakt
- Tiden **efter** fastställande
 - återkalla om man förstår innebörden
 - magistraten fastställer återkallandet
 - den befullmäktigade avstår
 - fullmaktens innehåll – grunder för återkallande

Övervakning

- Egendomsförteckning vid uppdragets början
- Ekonomiska ärenden
 - föra bok över fullmaktsgivarens tillgångar, skulder och transaktioner
- Personliga ärenden
 - föra anteckningar som gör det möjligt att redogöra för de åtgärder som vidtagits för fullmaktsgivarens räkning.

Redovisning – vara eller inte vara?

- Redovisning i ekonomiska angelägenheter
 - den befullmäktigade kan förordnas att regelbundet ge in en årsredovisning till förmyndarmyndigheten; men
 - fullmaktsgivaren kan välja att befria från redovisning
- Övervakning
 - förmyndarmyndigheten får alltid begära att den befullmäktigade lämnar redovisning för uppdraget, om det finns anledning till det.

Sekretess

- Rätt att få uppgifter från social- och hälsovårdsmyndigheter
- Tystnadsplikt
 - Hälsfrågor
 - Banksekretess
- Möjligt att reglera i fullmakten

Intressebevakningsfullmakt – de sista punkterna

- Arvode
 - Vad står det i fullmakten?
 - Alltid rätt till ersättning för kostnader och ett skäligt arvode
- Skadestånd
 - Avsiktligen (uppsåt)
 - Vårdslöshet (oaktsamhet)
 - Direkt skada

Argument för fullmakt

- Själv bestämma – mindre byråkrati
 - den befullmäktigades person
 - gåvor till anhöriga
 - förvaltning av egendom
 - försäljning av fastighet och bostad
 - ev. avstående från arv etc.
 - avstå från redovisning
 - hand i hand med testamente, äktenskapsförord och försäkring
- Sparar kostnader
 - 184 euro per beslut
 - 52 – 454 euro per årsredovisning

Livstestamente

- **INTE** samma sak som intressebevakningsfullmakt
- ett livstestamente är en persons viljeförklaring om sin egen vård
- i livstestamentet fastställs de situationer när man avstår från att vidta vårdåtgärder som kortvarigt förlänger patientens liv genom att på konstgjord väg upprätthålla livsfunktionerna.
- lagen anger ingen absolut formföreskrift för ett livstestamente
- <http://www.kanta.fi/sv/omakanta>

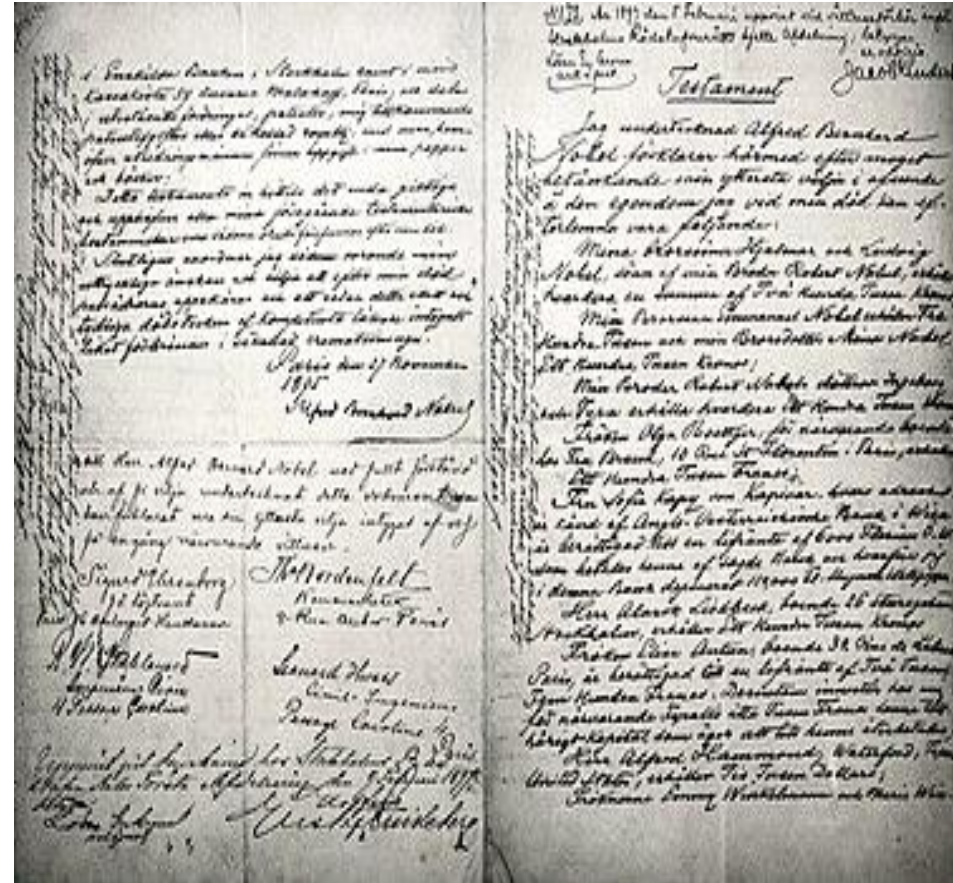

Testamente

Testamenten

- Juridiskt bindande dokument som reglerar hur en persons egendom ska fördelas efter personens död
- Ursprung i romersk rätt – gav samhällseliten en möjlighet att fördela egendomen på ett annat sätt än den vanliga arvsrätten
- Dröjde innan testamenten erkändes i germanska länder – adeln och bönderna ville bevara egendomar inom släkter
- Kyrkan ville att testamenten skulle erkännas – kunde ge tillskott till verksamheten

Formkrav

- Skriftlig;
- Undertecknad; och
- Samtidigt bevittnad av två ojäviga vittnen som är medvetna att det rör sig om ett testamente

- Finns inget register över testamenten
- ”Skrivbordslådan”

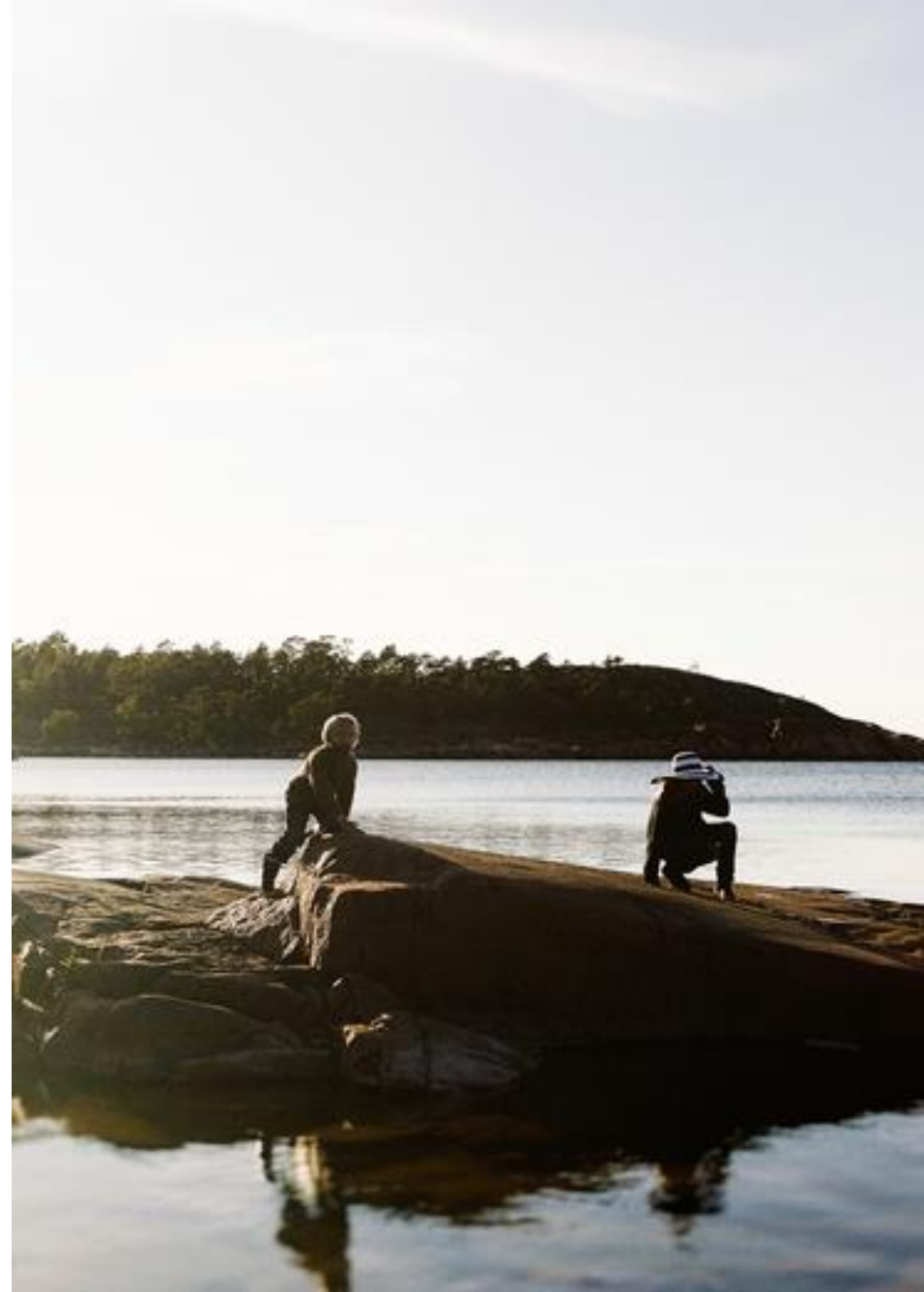

Testamenten – några begrepp

- Äganderättstestamente
 - överför äganderätten på testamentstagaren
- Nyttjanderättstestamente
 - överför nyttjanderätten till egendom till en person och äganderätten till samma egendom på annan person

Testamente – nyttjanderätt

- Populärt alternativ – varför?
 - Sänker värdet på arvet vilket minskar på arvsskatten
 - ”Hoppa över” en generation men bibehålla nyttjanderätten för den överhoppade generationen
 - Den som får nyttjanderätten till något betalar inte arvsskatt

Nyttjanderätt – Pro et contra

- Några utmaningar med nyttjanderätt
 - Personliga förhållandet mellan nyttjaren och ägaren
 - Arvsskatten förfaller – finns det likvida medel?
- Några fördelar med nyttjanderätt
 - Överför nyttjanderätten till egendom till en person och äganderätten till samma egendom på annan person

Legat

- Skatteplanering
 - Skattefritt 19.999 €
 - Änka/änkling avdrag 90.000 €
- Saknas ofta i testamenten
- Kan vara
 - Ett förmål
 - Ett belopp
 - Placeringar

Legat – Pro et contra

- Ger inte delägarskap i dödsbo
- Utbetalas genast
- OBS: förhållande till laglott

Några begrepp igen

- Arvslott
- Laglott: hälften av arvslotten, obs endast bröstarvingar
- Makes/makas arvsrätt:
 - endast om bröstarvingar saknas; eller
 - genom testamente
- Makarnas hem är skyddat trots eventuellt krav på laglott
- Saknas egna barn är det fritt att bestämma i testamente

Ytterligare några begrepp

- Giftorätt
 - Äktenskapslagen
 - Namnprincip
 - Aktiveras vid dödsfall och skilsmässa
 - 50/50
- Äktenskapsförord
 - Reglerar giftorätten
 - Helt / delvis uteslutande
 - Skilsmässa och/eller dödsfall

Sambo

- Saknar ärvdabalkens skydd för det gemensamma hemmet och bohaget
- Den efterlevandes skydd kan förbättras med testamente
- "Orubbat bo"
- Nyttjanderätt / äganderätt

Tack!

Kontaktuppgifter:
Ålandsbanken
Hovrättsplanaden 11
65100 Vasa
+358 (0)204 293 300